

Not: Belediye meclisi kararı ile çıkarılan ve hukuka aykırı olduğu iddia edilen yönetmeliklere karşı 2577 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde idare mahkemelerinde dava açılacağı hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-622.02/3885553
Konu : Görüş (Meclis kararının iptal edilmesi hakkında)

22/06/2022

... VALİLİĞİNE
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)

İlgi : ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile, ... Şti. adına ... ve ... tarafından Valiliğimize yapılan başvurularda; ... Belediye Meclisinin ... tarih ve ... numaralı kararı ile çıkarılan Servis Araçları (S-C) Plakalar/Taksi Durakları ve (T) Plakalı Ticari Taksi Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin beşinci fıkrasında "(S) plaka sahibi gerçek ve tüzel kişiler Maliye, İlgili Meslek Odasına ve ... Otobüsçüler ve Servisçiler Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifine gerekli kayıtları yaptırmadan başlayamazlar." ve 4 üncü maddesinde "Özel Kuruluş: Her Türlü Özel Şirket, Ortaklık, Banka, Kooperatif vb. kuruluş" hükümlerinin yer aldığı bildirilerek, ... Otobüsçüler ve Servisçiler Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin özel hukuk tüzel kişi olduğu ve meslek odası vb. kuruluş olmadığının belirtildiği, söz konusu hükümlerin hukuka aykırı olduğu iddia edildiği ve haksız/hukuksuz işlemlere, eylemlere ve tekelleşmeye sebebiyet verdiği belirtilen ilgili hükümlerin iptali ve/veya kaldırılması talep edildiği, öte yandan Isparta Valiliğince (İdare ve Denetim Müdürlüğü) ilgili husus hakkında Müdürlüğünüzce rapor hazırlanması istendiği belirtilerek bahsedilen yönetmelik maddesinin ilgili mevzuat kapsamında değerlendirilerek hukuka aykırılık olup olmadığı ve ilgili yönetmeliğin iptali için hangi kurumun yetkili olduğu hususlarında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesi "a) ..., ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; ...; şehir içi trafik; ..." hükmünü,

"Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15 inci maddesi "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

...
p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

..." hükmünü,

"Belediye Meclisi" başlıklı 17 nci maddesi "Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur." hükmünü,

18 inci maddesinin (m) bendi "Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek." hükmünü,

“Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 84 üncü maddesi “*Bu Kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak; ... 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, ... bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.*” hükmünü,

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun “*Kapsam ve nitelik:*” başlıklı 1 inci maddesi “*1. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir.*

2. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır.” hükmünü,

“*İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı:*” başlıklı 2 nci maddesi “*İdari dava türleri şunlardır:*

İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

... ” hükmünü,

“*İdari davaların açılması:*” başlıklı 3 üncü maddesi “*İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.*

... ” hükmünü,

“*Dilekçelerin verileceği yerler:*” başlıklı 4 üncü maddesi “*Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak, Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare veya vergi mahkemesi başkanlıklarına, idare veya vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın asliye hukuk hakimliklerine veya yabancı memleketlerde Türk konsolosluklarına verilebilir.*” hükmünü,

“*Dava açma süresi:*” başlıklı 7 nci maddesi “*1. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.*

... ” hükmünü,

“*İptal ve tam yargı davaları:*” başlıklı 12 nci maddesi “*İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır.*” hükmünü,

“*Yürütmenin durdurulması*” başlıklı 27 nci maddesi “*1. Danıştayda veya idari mahkemelerde dava açılması dava edilen idari işlemin yürütülmesini durdurmaz.*

2. Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Uygulanmakla etkisi tükenen olan idari işlemlerin yürütülmesi, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir...

... ” hükmünü,

“*Kararların sonuçları:*” başlıklı 28 inci maddesi “*Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez...*” hükmünü amirdir.

Danıştay 8. Dairesinin 19/11/2007 tarihli ve E. No: 2007/4194, K. No: 2007/6111 sayılı kararında görülen temyiz davasında Bursa 2. İdare Mahkemesinin 27/03/2007 tarihli ve E:2006/1401, K:2007/542 sayılı kararındaki "... 5393 sayılı Yasanın 15/f ve 84. maddeleri ile 2918 sayılı Yasanın 12. maddesinden söz edilerek, 5393 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2918 sayılı Kanunun Belediye Kanunu ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği açık olduğundan, 2918 sayılı Kanun uyarınca alınan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının da 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği, ..." şeklindeki hükmünü usul ve yasaya uygun bulmuştur.

Danıştay 8. Dairesinin 17/09/2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı kararındaki "... belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksilerin sayılarını, zaman ve güzergahlarını belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılmış olup, ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu ..." şeklindeki hükmü ile belediye meclisinin ulaşım ve toplu taşımadaki yetki ve imtiyazları yorumlanmıştır.

86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Kararın "Ticari Plaka Verilecekler" başlıklı 3 üncü maddesinin "Ticari plaka verilebilmesi için; 1) Taksi, dolmuş ve minibüslerde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak,

2) Umum servis araçlarında; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak, şartı aranır.

Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler." hükümleri kapsamında ticari plaka verileceklerle ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve Danıştay kararları çerçevesinde; belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında 5393 sayılı Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemler tesis edilmesi gerektiği, sair hususlarda harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi hususunda 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümlerinin esas alınması gerektiği,

Diğer taraftan, belediye meclisi kararı ile çıkarılan ve hukuka aykırı olduğu iddia edilen yönetmeliklere karşı 2577 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde idare mahkemelerinde dava açılacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür